

УДК 65.012:378.4

Грех А.С., аспірант

Київський національний університет технологій та дизайну

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОДОЛАННЯ ЇЇ НАСЛІДКІВ

За даними ООН від початку повномасштабної війни в Україні з території держави виїхало понад сім мільйони людей, більш ніж два мільйони повернулися назад [1]. До числа більшості біженців входять жінки, підлітки та діти. За кордоном дітям і підліткам було створено максимально комфортні умови проживання, що може стати однією з умов залишитися там та не повертатися додому. Це може призвести до втрати потенційних вступників цього року та протягом п'яти найближчих.

Через війну пріоритети університетів будуть змінюватися. Час для вищої освіти, в цілому, та закладів вищої освіти (ЗВО), зокрема, є складним. Для відновлення колишніх потужностей українських університетів необхідно буде змінювати традиційні методи управління закладом, формування мотивації вступника – майбутнього здобувача вищої освіти до вступу саме в українські виші та активно шукати додаткові кошти для забезпечення нормального функціонування. Кожен ЗВО повинен активізувати підприємницьку та профорієнтаційно-агітаційну діяльність навіть під час військових дій як на території нашої держави так і поза її кордонами.

Основною причиною втрати контингенту у 2022 році буде від'їзд реальних та потенційних українських вступників на навчання за кордон. Наразі багато європейських закладів освіти пропонують дуже заманливі умови навчання та проживання молодим талановитим учням і здобувачам. Вважаємо умови заманливими через їх тимчасовість, як правило, вигідні умови

пропонуються на 6-12 місяців. Крім того, через військові дії в країні очікувано матимемо зниження притоку іноземців, які просто побояться приїздити в Україну.

Іншою причиною втрати контингенту вступників українських університетів є соціальна нерівновага сімей в отриманні вищої освіти, яка загострилася під час війни. Це проявляється в тому, що населення, яке залишилося на території нашої держави у скрутний час, складається в більшості з сімей з низьким рівнем доходів. Діти з таких сімей можуть лише потрапити на безоплатне навчання, але лише при високих вступних балах зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО), в 2022 році – національного мультипредметного тесту. Однак звичайна сільська загальноосвітня школа і в мирний час, а тим більше під час війни, не мала змоги надавати якісне навчання для складання ЗНО на достатньо високі бали для зарахування вступника на місце державного замовлення. Причиною цього є низький рівень заробітної плати в сільських школах, а відтак, слабкий кадровий потенціал, відсутність сучасної матеріально-технічної бази, а відтак, слабкий рівень онлайн навчання, яке переважало останні 2-3 роки. Послугами репетиторів чи підготовчих курсів діти в сільській місцевості скористатися не можуть за їх відсутності, або за відсутності технічних засобів для онлайн навчання.

Отже, маємо об'єктивні підстави очікувати зниження контингенту здобувачів вищої освіти в 2022 році порівняно з 2021 роком. Тому закладам вищої освіти потрібно бути готовими до нових управлінських рішень та організаційних змін в освітній діяльності.

Якщо говорити про зміни змісту вищої освіти та технологій навчання, то сьогодні необхідно значно більшу увагу приділяти формуванню гнучким навичкам, які ще називають «soft skills» – це комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не

пов'язані з конкретною сферою. І основними з них можна впевнено назвати – підприємницькі навички, які допоможуть реалізуватися в професійному житті та ефективно продавати свої знання [2].

Зважаючи на це гаранті освітніх програм повинні переглянути програми та доповнити їх дисциплінами з основ підприємництва. При цьому залучити до участі в освітньому процесі практиків з бізнесу з метою розвитку у здобувачів вищої освіти не тільки теоретичних знань, а й практичних підприємницьких навичок, вміння орієнтуватися в умовах нестабільності та економічних криз.

Навчання підприємницьким навичкам повинно стати не тільки теорією, а й практикою для самого закладу освіти. Він сам повинен активно займатися підприємницькою діяльністю. Тому у закладах вищої освіти має бути створена відповідна інфраструктура: наукові смарт-лабораторії, бізнес-інкубатори, студентські центри стартапів, бізнес-хаби тощо. Крім того, заклад вищої освіти з метою отримання додаткових грошових надходжень може здійснювати продаж патентів, надавати послуги: експертизи для підприємств, бібліотеки, наукових лабораторій, спеціалізованого обладнання; здавати в оренду конференц-зали і спортивні зали/споруди тощо.

Як висновок зауважимо, що сьогодні виживання університетів – справа самих університетів! І саме у підприємницьких університетів є найбільші шанси залишитися на ринку освітніх послуг. Адже такі заклади здійснюють свою діяльність керуючись принципами підприємництва, головним з яких є ефективність. Якщо університетську науку не можна комерціалізувати, то це псевдонаука. Якщо вступники не вступають до закладу, то проблема може бути як в самих освітніх програмах, так і в їх просуванні на ринку, в роботі закладу з аудиторією своїх потенційних вступників. Тому українським університетам доцільно обрати найкращу для себе модель підприємницького університету та сміливо і впевнено рухатися цим шляхом.

Література

1. Еспресо - український погляд на світ : інформаційний веб портал. Доступно з: <https://espresso.tv/z-pochatku-viyni-z-ukraini-viikhali-ponad-7-mln-lyudey-oon>
2. Моргулець О. Б. Управління вищим навчальним закладом як суб'єктом ринку : монографія / О. Б. Моргулець. – Київ : КНУТД, 2017. – 454 с.
3. Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років. [Електронний ресурс] / Актуальні новини: 07.11.2014 // Міністерство освіти і науки України. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/actually/39537-vidbulosya-pershepublichne-obgovorennya-proektu-kontsepsiya-rozvitku-osviti-ukrayini-na-period-2015-2025-rokiv>
4. Моргулець О. Б. Інформаційно-освітнє середовище у системі забезпечення якості освітньої діяльності ВНЗ // О. Б. Моргулець, Л. М. Грицаєнко / Формування ринкових відносин в Україні. - 2015. - № 9 (172). - Бібліогр.: 14. назв. - С. 113-116.
5. Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) : постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF>